

Rauha vai ruuhkaa
valtakunnansovittelijan
toimistossa?

Työmarkkinanäkymät

Valtakunnansovittelija

Esa Lonka

LVI-urakoitsijapäivät 10.-11.11.2009

Laki työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta (354/2009)

- Valtakunnansovittelija
- Tarpeellinen määrä sivutoimisia sovittelijoita
- Työnseisauksesta ilmoitus 2 viikkoa aikaisemmin valtakunnansovittelijan toimistoon ja vastapuolelle
- Voimaan 15.6.2009
- Piirisovittelijat jatkavat sovittelijoina toimikautensa loppuun
- Lokakuussa 2009 2 uutta sovittelijaa

Työriidat vuonna 2009

- Finnair Oyj:n lentäjät – helmikuu 2009
- Toimihenkilöunioni TU / Finnish Aircraft Maintenance Oy - helmikuu 2009
- Rakennusliitto / Destia Oy – maaliskuu 2010
- SM-U / FL Port Services Oy – syyskuu 2009
- Metallityöväenliitto / Maintpartner Oy – lokakuu 2009
- Sähköalojen ammattiliitto / Teknologiateollisuus – lokakuu 2009
- Hiihtokeskusala PAM / MaRa marraskuu 2009
- Finnairin lentäjät SLL / PaTmiaL marraskuu 2009

Palkka- ja tesneuvottelut syksyllä 2009

- **Sopimukset teknologiateollisuuteen 8/2009**
- **Sopimukset varustamoille 8/2009**
- **Postiala PAU/TIKLI 10/2009**
- **SKOL / YTN 10/2009**
- Paperiteollisuus (mahd. irtisanoa - irtisanottu)
- Vakuutusala (mahd. irtisanoa 2010)
- Hiihtokeskusala
- Finnairin lentäjät
- Pankkiala
- Mekaaninen metsäteollisuus
- Teknologiateollisuus toimihenkilöt (marraskuu)
- Informaatiologiikka-ala

Palkka- ja tesneuvottelut keväällä 2010

- Valtio
- Kunta
- Kirkko
- Logistiikka-alat (mm. AKT)
- Kemia
- Energia
- Terveyspalveluala
- Rakennusteollisuus
- Rakentaminen
- Sosiaaliala
- Opetusala
- Ulkomaan meriliikenne (päällystö)
- Paperiteollisuus
- Elintarviketeollisuus
- Kauppa
- Matkailu- ja ravintolapalvelut
- Kiinteistöpalvelut
- Apteekit
- Lentoliikenteen palvelut
- Rautatieala (LTY)
- Kirjatyöntekijät (VKL)

Ajankohtainen työmarkkinatilanne

- **Suomi on talouskriisin syövereissä**
- BKT alenee tänä vuonna -6 ...-7 %
- Vienti romahtanut alkuvuonna -37 %
- Teollisuustuotanto supistunut -27 %
- Kaupan myynti pudonnut -17 %
- Työllisiä kesäkuussa 103 000 vähemmän ja työttömiä 60 000 enemmän kuin edellisenä vuonna
- Työttömyysaste v. 2010 yli 10 %
- työttömyysturvan menot kaksinkertaisiksi vuodesta 2008 vuoteen 2010
- Valtion velka kasvaa 5 vuoden aikana 60 miljardista yli 100 miljardiin euroon
- Kuntalous kriisissä: alkuvuonna vuosikate heikentynyt -30 %, uutta lainaa otettava

Ajankohtainen ...

- Talousennusteet eivät lupaa parempia aikoja
- **Teollisuudessa** suhdannetilanne erittäin heikko; tuotanto laskee yhä
- Suhdanneodotukset kirkastuneet osalla toimialoista – kokonaisuutena loppuvuodesta tulossa synkkä
- Henkilöstön voimakas väheneminen jatkuu
- **Rakentamisessa** tilanne synkkä
- Vähän uusia tilauksia, tuotannon lasku jatkuu
- Merkittävää elpymistä ei odoteta lähikuukausina
- **Palveluiden** suhdannetilanne heikentynyt merkittävästi vuoden alkupuoliskolla
- Laskusuhdanne jatkuu ja syvenee loppuvuonna
- Kannattavuus heikkenee, vaikka kustannusten nousu lähes pysähtyy
- Henkilöstö vähenee, mutta tilanne vakaampi kuin teollisuudessa ja rakentamisessa

Ajankohtainen ...

- EK:n jäsenyritysten henkilöstön ansiotasoa nousee v. 2009 keskimäärin 5,5 % edelliseen vuoteen verrattuna ilman v. 2009 palkkaratkaisuja ja olettaen, että vuodelle 2009 sovitut korotukset toteutetaan
- V. 2010 ko. ansiotasoa nousee keskimäärin 2,5 % ja v. 2011 keskimäärin 1,2 % edelliseen vuoteen verrattuna ilman v. 2009 palkkaratkaisuja (=palkkaperintö)
- Palkansaajien ostovoima kasvaa v. 2009 0,5% (v. 2008 2,6 ja v. 2007 3,5 %)
- Ennen vuotta 2009 sovitut sopimuskorotukset:
  - EK – n. 3,2 %
  - Valtio – n. 3,9 %
  - Kunnat – n. 3.1 %

Sopimuskierroksen alla sanottua

- **Lauri Lyly** (SAK valtuusto 14.5.2009, MTV3 12.8.) : palkankorotuksia tarvitaan, jotta sopimuksia syntyisi
- Moni ala suunnittelemassa heikennyksiä, mikä voi johtaa työtaisteluihin
- **Timo Rätty** (Uutispäivä Demari 12.8.2009): seuraavan työehtosopimuksen solmiminen vaatii työtaistelutoimenpiteitä
- Alalle tarvitaan ansiokehityksen turvaava palkkaratkaisu
- Teollisuuteen nähden kuljetusalan jälkeenjääneisyys on 10 %
- **Tuire Santamäki-Vuori** (JHL edustajisto 27.5.2009): teollisuuden palkoista ei ole julkisen sektorin palkka-ankkuriksi
- **Erkki Kangasniemi** (Uutispäivä Demari 20.8.2009): sellainen ajatus, että meille tehtäisiin nollaratkaisu tai tarjotaan joitakin kymmenyksiä on ihan mahdoton
- Julkisen sektorin koulutettujen palkkauksen jälkeenjääneisyys on kurottava kiinni
- **Simo Zitting** (Uutispäivä Demari 17.8.2009):
- Tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa oli tarve saavuttaa vakautta ja luoda uskoa tulevaisuuteen merenkulkusektorille, joka on muutoinkin aika ankaran kansainvälisen kilpailun keskellä

Eräitä näkökohtia

- Talouslamaa ei osattu ennustaa
- Työmarkkinajärjestelmän muutokset (työnantajat – tupo)
- Liittokohtaiset neuvottelut – eri alat saattavat olla toisistaan poikkeavassa tilanteessa
- Yhteisen linjan muodostuminen?
- Palkka-ankkurimalli?
- Kuntasektorin erityisongelmat tällä sopimuskierröksellä (Tehy –sopimus vastaan muut)

Tarvitaanko sovittelijaa?

- Asiakkaita Bulevardilla saattaa olla
- Valtakunnansovittelija toivoo viran puolesta työmarkkinaosapuolille malttia sopimuskierrökselle ja mahdollisimman paljon sopimuksia osapuolten suorissa neuvotteluissa
- Tarvittaessa sovittelutoimi on osapuolten käytettävissä